

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Herr Panthakaks Historie (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 72. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540297497408.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

Vel var det at ønske, at alle de, som havde Herr Panthakaks Fordom, maatte tillige være saa undseelige, at de frygtede for at fornærme heele Verden med Skyggen af deres Person og med Lyden af deres Aandedræt. - Den, som holder sig selv saa ringe og uværdig, at ⁷³ han troer ikke at kunde røre sig, uden at være alle Mennisker i Veyen og til Over-Last, faaer derved saa elendigt et udseende, at vi ynke ham, om vi blive vaer at han er til; og foragte ham, saa snart han lader sig det falde ind, at give sine Meeninger tilkjende. - Han bærer heele Verdens Liberie. Han tager sig overalt en Tjeneres Skikkelse paa og har derfor og overalt samme Skjæbne, samme Frihed som de. - Han bliver aldrig spurgt til Raads - man legger ikke engang mærke til hvad han siger; men han kan tale saa frit, som nogen Nar; og sige saa meget ont om Verden, som han lyster, uden at blive skadelig. - Det er i denne Henseende, at det var at ønske, at enhver Timon, enhver Foragtere af Mennisket og Verden vilde og kunde gjøre sig denne Svaghed til en Hoved-Pligt; nemlig for derved at blive taaleligere og mindre farlige - Men de kan destoverre kun have den ved en Hændelse, og de kan ikke beholde hiin længere, end denne virker - De kan have tildraget sig den ved Underkuelse i Ungdommen, ved karrige, menniske-skye, quækeriske, pedantiske eller tyranniske Forældre og foresatte; ved en Mangel paa al Kjendskab og Omgang med den store Verden; ved en naturlig Frygtsomhed og sligt. Omstændigheder, som Tiden og deres Stolthed dog snart overvinder. - Men det er øyensynligt deres Fordoms og Tingenes Natur imod, at de virkelig og længe kan være undseelige, eller agte sig ringe imod alle andre. - Thi de foragter alle andre, for saavit de ere Narre; og de kan ikke oprigtigt foragte sig selv, forsaavit de ere Mennisker. - Man seer tvertimod daglig, at de som dømme verst om alle andre Mennisker, langt fra at tænke ringe om sig selv, ikke engang bevare det udvortes Skin af Undseelse; men med den største, frekkeste og vemmeligste Tillid, fordre Høyagtelse, Ærbødighed, Tjenester og alting indtil Opvartning af dem selv, som de dømme ringe eller ilde om. - Vel gjorde Panthakaks naturlige gode Hjerte ham sikker nok for denne Grad af Uforskammethed - Men dog satte hans Tænkemaade og hans Grund-Sætninger ham uden Tvivl i større Fare derfor, end han vilde have været uden dem - Hans utidige Undseelse kunde følgelig ikke komme deraf, at han skulde holde sig ringe imod andre, og af denne Aarsag troe sig uværdig til deres Godhed. - - Ligesaalidet kunde den komme deraf, at han, som han virkelig gjorde holdt alle for ringere og slettere end sig; thi denne Betragtning maatte gjøre ham for stolt til at være undseelig. - Men den latterlige Betænelighed, den barnagtige Frygt for at være for dristig, der trykte hans ovenanførte 74 Ønske angaaende Fleske-Skanken ned i Maven igjen, da det allerede var ham paa Læberne; kom noget af hans slette og pedantiske Opdragelse, og meget deraf at han var Dansk. -